

Це відбулося значним чином завдяки протестантській, зокрема кальвіністській освітній та культурній діяльності. Реформатські школи фактично заклали основу модерного на той час виховання, і визначним є те, що українські учні одними з перших випробували це виховання на собі.

Список використаних джерел:

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л.В. Артемова. – Київ: Либідь, 2006. – 421 с.
2. Біднов В. Школа й освіта в Україні / В. Біднов. – Київ: Українська культура, 1993. – 49 с.
3. Большой Энциклопедический словарь [Електронний ресурс] // Академик – Режим доступу: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/enc3p/245866>.
4. Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. Курс лекцій [Електронний ресурс] / В.І. Любащенко // Львів. – 1995. – Режим доступу: https://risu.org.ua/ua/library/books/autors/liubaschenko/history_of_protestantism_in_UA/vlub_history_6/65782/.
5. Харлампович К.В. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века, отношение их к инославным, религиозное обучение в них и заслуги их в деле защиты православной веры и церкви / К.В. Харлампович. – Казань: Типо-Литография Импер. Университета, 1898. – 524 с.

Дячок Н.В.

викладач,

Київський університет імені Бориса Грінченка

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ЯК ШЛЯХ РЕФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сучасний освітній простір закладів вищої освіти дуже сильно акцентує увагу на необхідності реформування професійної освіти. Результатом даних змін є подолання одноманітності в сфері сучасних кваліфікацій та представлення світу нову модель освітньої

системи, яка б відповідала реаліям інформаційного суспільства зі стрімкими інтеграційними процесами.

Досліджуючи необхідні зміни у професійній мобільності слід розглянути професійну мобільність майбутніх фахівців. Дане поняття розглядається багатьма науками, такими як: філософія, економіка, соціологія, психологія, педагогіка та інші. Тому можемо стверджувати, що дане поняття несе в собі міждисциплінарний характер. Міждисциплінарність професійної мобільності пояснюється її необхідністю на різних життєвих рівнях особистості, таких як: професійне, соціальне та особисте життя, кваліфікаційний розвиток фахівця тощо. Необхідність наявності професійної мобільності на всіх життєвих етапах особистості може бути пов'язана з різними причинами її виникнення. Наприклад, якщо у вчителя іноземної мови життєві обставини склалися так, що йому необхідно змінити територіальне місце проживання, але на новому місці немає трудової діяльності вже за отриманою кваліфікацією фахівцем. В даному випадку, перенавчання або зміна трудової діяльності стане своєрідною формою адаптації особистості до нових умов існування.

В даному випадку цілком слушною є думка науковця Р. Пріми стосовно професійної мобільності. Науковець зазначає, що професійну мобільність доцільно розглядати як «підґрунтя ефективного реагування особистості на «виклик» сучасного суспільства, своєрідний особистісний ресурс, що лежить в основі дієвого перетворення суспільного довкілля і самого себе в ньому; системне багатогранне явище, що вимагає інтегрованого, міждисциплінарного підходу щодо дослідження; внутрішній (мотиваційний, інтелектуальний, вольовий) потенціал особистості, що лежить в основі гнучкої орієнтації і діяльнісного реагування в динамічних соціальних і професійних умовах у відповідності з власними життєвими позиціями; забезпечує готовність до змін і реалізацію цієї готовності у своїй життєдіяльності (готовність особистості до сучасного життя з його багатоаспектними чинниками вибору); детермінує професійну активність, суб'єктність, творче

ставлення до професійної діяльності, особистісного розвитку, що сприяє ефективному розв'язанню фахових проблем» [5, с. 101-102].

Поява у педагогіці категорій «*професійна мобільність*» спричинена її зв'язком з фаховою (професійною) освітою, на процес здобуття якої впливають різні причини, з-поміж яких вчені виокремлюють зовнішні та внутрішні. Зовнішні причини, на думку В. Борисова, зумовлені змінами в житті людини. Дані зміни можемо охарактеризувати як зміни глобального та індивідуального характерів. Глобальний характер змін може бути викликаний зміною професії, робочого місця, статусу в організації в результаті різних причин, наприклад, хвороби, або зміни місця проживання, фінансовий стан тощо [2]. Внутрішній характер змін спричинений індивідуальною спрямованістю особистості. Індивідуальна спрямованість особистості характеризується її прагненням досягти успіху, яке викликає у фахівця бажання до самовдосконалення, саморозвитку, кар'єрного зростання тощо [3, с. 34]. У процесі індивідуальної спрямованості фахівця значне місце належить професійному самовизначенні, яке передбачає зміну трудової позиції, тобто професії. Така зміна трудової позиції повинна кардинально відрізнятися від раніше отриманої професійної освіти. Належне моральне сприйняття необхідності у зміні професії та у самовдосконалення є передумовою формування професійної мобільності фахівців.

Педагогічна складова поняття мобільності забезпечується підготовкою до професійного розвитку. Формування професійної мобільності в процесі здобуття фахової освіти зосереджене на безперервному пізнанні, яке стає необхідною умовою саморозвитку фахівця. Досліджуваний нами феномен у процесі саморозвитку фахівця реалізується через здійснення міжпредметних зв'язків фахових дисциплін на основі особистісно-орієнтованого, діяльнісного і компетентнісного підходів.

Досліджуючи вищезазначені підходи варто говорити про наявність об'єктивних та суб'єктивних передумов формування професійної мобільності дає змогу розглядати реальну, потенційну і фактичну

мобільність як окремі частини професійної мобільності. Під поняттям *потенційної мобільності*, за визначенням Н. Коваліско [4], слід розуміти бажання фахівця змінити свій професійний статус, професійну позицію. Період існування потенційної мобільності різний у всіх. Критично низький рівень потенційної мобільності призводить до появи фактичної мобільності. *Фактична мобільність* – сама зміна професійного статусу під дією різних факторів. Завершальним компонентом буде розглядатися *реальна мобільність*, але її успішність буде залежати від ефективно сформованих вище компонентів.

Досліджуючи різні прояви досліджуваного нами явища можемо виокремити і принципи мобільності у процесі здобуття професійної освіти (див. таблицю 1).

Відповідно до принципів мобільності у професійній освіті можемо виділити шляхи, що рухають дане явище у двох напрямках (позитивному та негативному). Дані напрямки відомі науці як канали циркуляції мобільності. Науковець С. Фролов виділяє канали циркуляції, такі як: безробіття, армія, освіта, професія, місце проживання тощо [7]. Зазначені канали циркуляції мобільності є активними і для процесу здобуття професійної освіти. На формування професійної мобільності буде впливати гендер (яка стать найбільше готова швидко адаптуватися), вік (в якому віці розпочинається саморозвиток особистості), вже здобута професія та необхідність у її зміні, місце проживання особистості, фінансове становище індивіда. Зазначені ознаки надають особистості певного як соціального, так і професійного простору. Але не дивлячись на це є досить поширеним явище «серед працездатних громадян, які свідомо обрали якусь професію і оволоділи нею, є люди, що змушені перенавчатися і працювати за іншою професією» [6, с. 2].

Враховуючи вищезазначене, можемо сказати, що зміна парадигми у професійній освіті на користь професійної мобільності – це шлях до покращення якості трудової діяльності. До речі, наша думка збігається з думкою науковця Т. Заславської, яка зазначає, що професійна мобільність є однією із форм трудової мобільності і є не

стільки економічним чи соціальним, скільки міждисциплінарним поняттям [1, с. 3].

Таблиця 1

Принципи мобільності

Принципи мобільності в суспільстві	Принципи мобільності в професійній освіті
існування в суспільстві соціальних верств, які є абсолютно закриті (мається на увазі соціальні групи де відсутня соціальна мобільність за трьома основних її напрямками: економічний, політичний, професійний)	існування відкритої системи професійної освіти, де належно представлені можливості для саморозвитку та самореалізації
існування групи в якій вертикальна соціальна мобільність є абсолютно вільною	наявність у системі професійної освіти груп, де професійна мобільність (зміна професійної діяльності) відбувається без будь-якого опору
загальність вертикальної мобільності (даний вид переходу здійснюється окремими особистостями на загальних умовах)	здійснювати мобільність можуть індивіди, які досягли належного рівня професійної підготовки на загальних умовах для всіх
принцип інтенсивності та падіння мобільності, який залежить від суспільних вимог	принцип інтенсивності та падіння мобільності, який залежить від вимог професійної освіти (залежить від необхідності кількості фахівців у різни галузях для ефективного розвитку суспільства та якості професійної підготовки)
відсутність руху мобільності, тобто відсутність постійного руху	інтенсивність руху мобільності та його вільної зупинки (при необхідності) під час здобуття професійної освіти

Саме тому, проведене нами дослідження показало те, що шляхи удосконалення фахової освіти майбутніх фахівців: буде здійснювати лише за умови оновлення або реформування системи професійної освіти відповідно до вимог часу, маємо на увазі модернізація її структури і змісту педагогічної практики студентів, удосконалення системи інформованості освітньої галузі тощо.

Список використаних джерел:

1. Заславская Т.И. Трудовая мобильность как предмет экономико-социологического исследования. *Методологические проблемы социологического исследования мобильности трудовых ресурсов*. Новосибирск: Наука, 1974. 318 с.
2. Борисов В.А. Социальная мобильность в советской России. *Социологическое исследование*. 1994. № 4. С. 114–117.
3. Горанская Е.И. Профессиональная мобильность педагогов: личностно-компетентностный аспект : сб. науч. труд. 2011. С. 178–179.
4. Коваліско Н.В. Трудова мобільність в умовах регіонального ринку праці : дис. ... канд. соціол. наук: спец. 22.00.07 «Соціологія управління» Львів, 1999. 184 с.
5. Пріма Р.М. Формування професійної мобільності майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: монографія / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Д.: ІМА-прес, 2009. 368 с.
6. Сушенцева Л.Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика : монографія / за ред. Н.Г. Ничкало. Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. 439 с.
7. Фролов С.С. Социологии: учеб. для студ. вузов. М. : Гардарики, 1999. 344 с.